

Az ösztöndíj program értékelése (2011 – 2012)

PROGRAM

PRE

NADANÝCH

Szlovák Pedagógiai Módszertani Központ
Békéscsaba

Bevezetés

Az Országos Szlovák Önkormányzat Magyarországon a 2006/2007 tanévben indította a tehetséggondozó programját.

Értékelésünk tárgya a **2010/2011 és a 2011/2012** tanévben jelentkezett 7. és 8. osztályos tanulók tehetséggondozó programban végzett munkájának értékelése. A vizsgált időszakban a programba **14 fő** tanuló és **10 fő** mentortanár kapcsolódott be az alábbiak szerint:

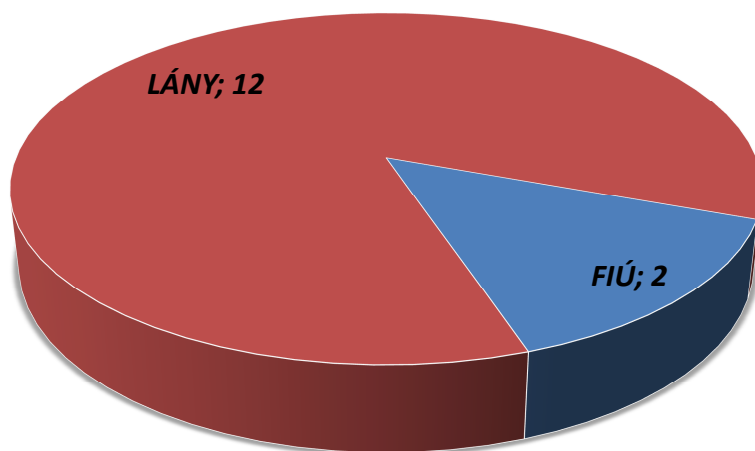
Iskolák	Tanulók száma	Mentorok
Szlovák Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda és Kollégium, Békéscsaba	4 fő	Horváth Jánosné István Mária
Szlovák Tanítási Nyelvű Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Diákotthon, Budapest	3 fő	Somogyi Marcella Zatykó Margit Sturbán Anikó
II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola, Dabas	1 fő	Bertók Bertalan
PÁÍÓBK Piliscsévi Általános Iskola, Piliscsév	1 fő	Szabó Mónika
Petőfi Sándor Általános Iskola és Napközi Otthon, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Napköziotthonos Óvoda, Pitvaros	1 fő	Krátky Tamás János
Szlovák Általános Iskola, Óvoda és Diákotthon, Szarvas	2 fő	Dekrétova Marta
Szlovák Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Óvoda, Tótkomlós	2 fő	Ľubomíra Rollová

A programban résztvevő tanulók megoszlása (lásd 2., 3. és 4. sz. ábrák) iskolatípusonként a következő:

Kétnyelvű oktatási forma: 11 fő

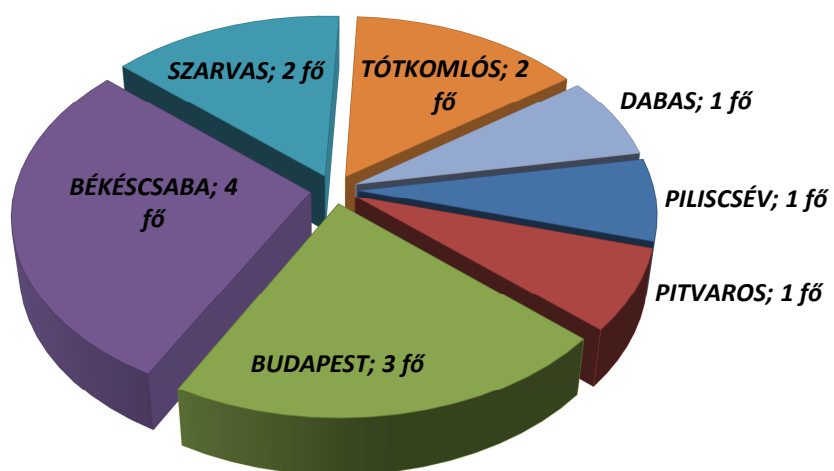
Nyelvoktató oktatási forma: 3 fő

14 fő ösztöndíjas

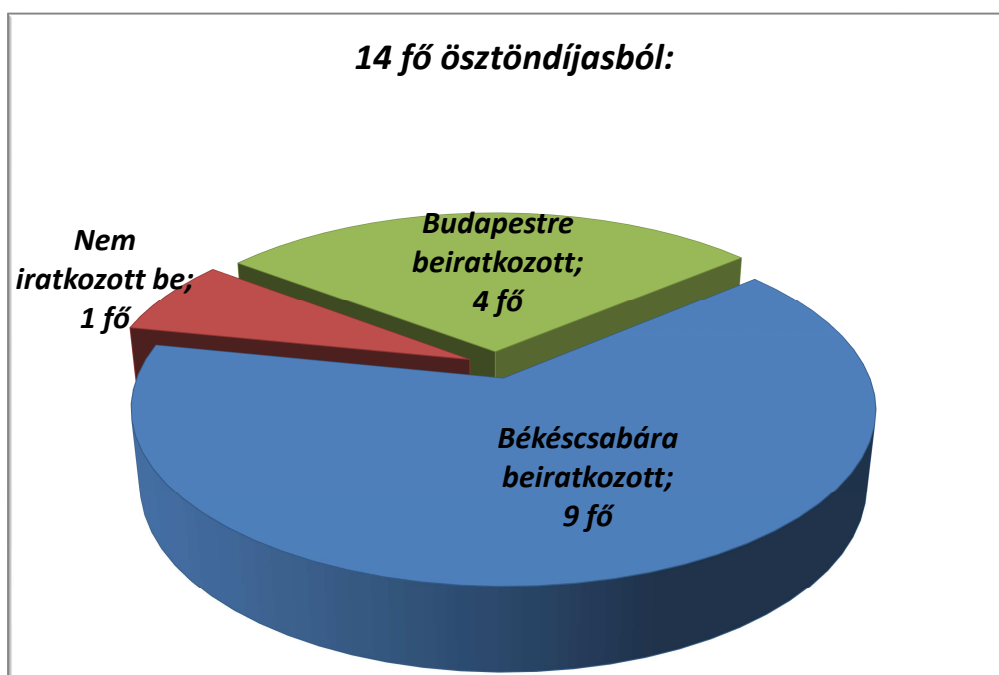

2 sz. ábra

14 fő ösztöndíjas megoszlása iskolánként:

3. sz. ábra

4. sz. ábra

Az ösztöndíjprogram létrejötte óta ebben a ciklusban kapcsolódott be a legtöbb iskola (7) és a kétnyelvű általános iskolák mellett 3 nyelvoktató iskola is részt vett a tehetséggondozó programban.

A szlovák nyelv megtanulása ma Magyarországon döntően a közoktatási intézményekben valósul meg.

A közoktatási intézmények feltételrendszere nagyon eltérő, a kistelepülések iskolái, a városok, a megyeszékhely, főváros általános iskoláiban nagy különbségek vannak a szlovák nyelvtanulás feltételeit illetően és ezek a különbségek tetten érhetők a hatékonyság, eredményesség terén is.

Az Országos Szlovák Önkormányzat tehetséggondozó programja az esélyegyenlőség megteremtését tűzte ki célul egy olyan program elkészítésével, amely nyitott minden résztvevő felé, a meglévő személyi feltételek hatékony kihasználására törekszik és olyan nyelvtanulási környezetet teremt, ahol a tanórákon, a tanórákon kívül és az iskolán túl is biztosított a szlovák nyelv elsajátítása.

A mentortanárok alkalmazásával a tehetséges tanulók egyénre szabott segítséget, támogatást kapnak, képessé válnak nyelvtudásukat önállóan is fejleszteni és megfelelni a gimnázium támasztotta követelményeknek.

A 2011-2012 évi ösztöndíjprogramban résztvevő tanulók munkájának értékelése

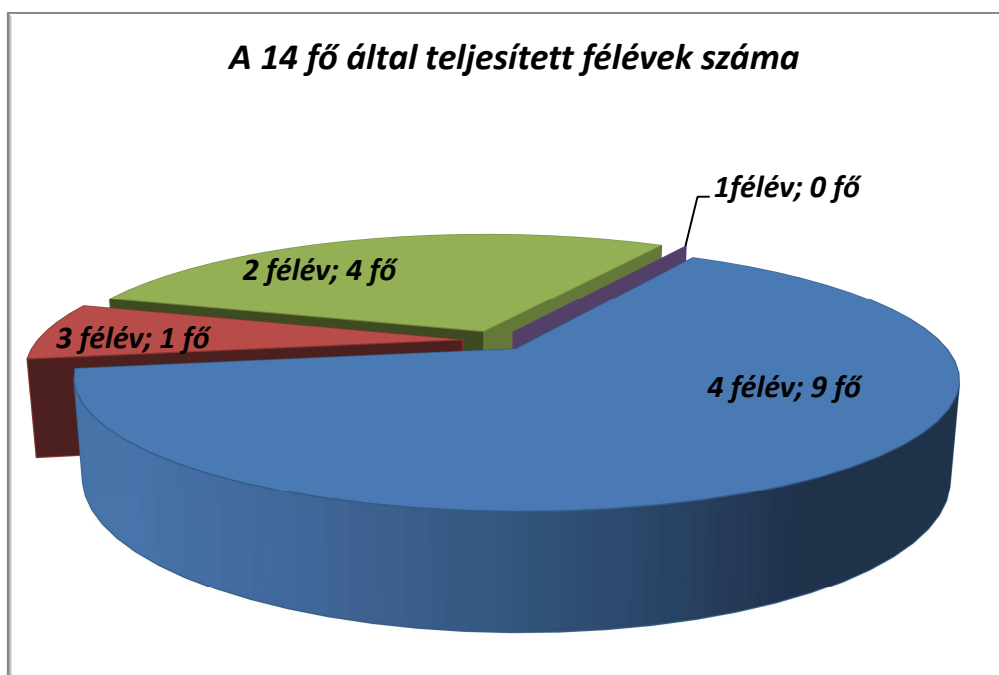
Az ösztöndíj létrejötte óta rugalmasan kezeljük a tanulók csatlakozását a programhoz. A kétéves időszak alatt félévenként nyílik lehetőség a programban való részvételre. Az ösztöndíjprogram korábbi értékeléseiben (lásd ösztöndíjprogram értékelések 2006 – 2011) nem tértünk ki külön erre a lehetőségre és értékelésre.

A program eredeti célkitűzése az, hogy a tanulók 4 féléven keresztül vegyenek részt a tehetséggondozásban, amely természetesen a két gimnázium beiskolázását hivatott segíteni.

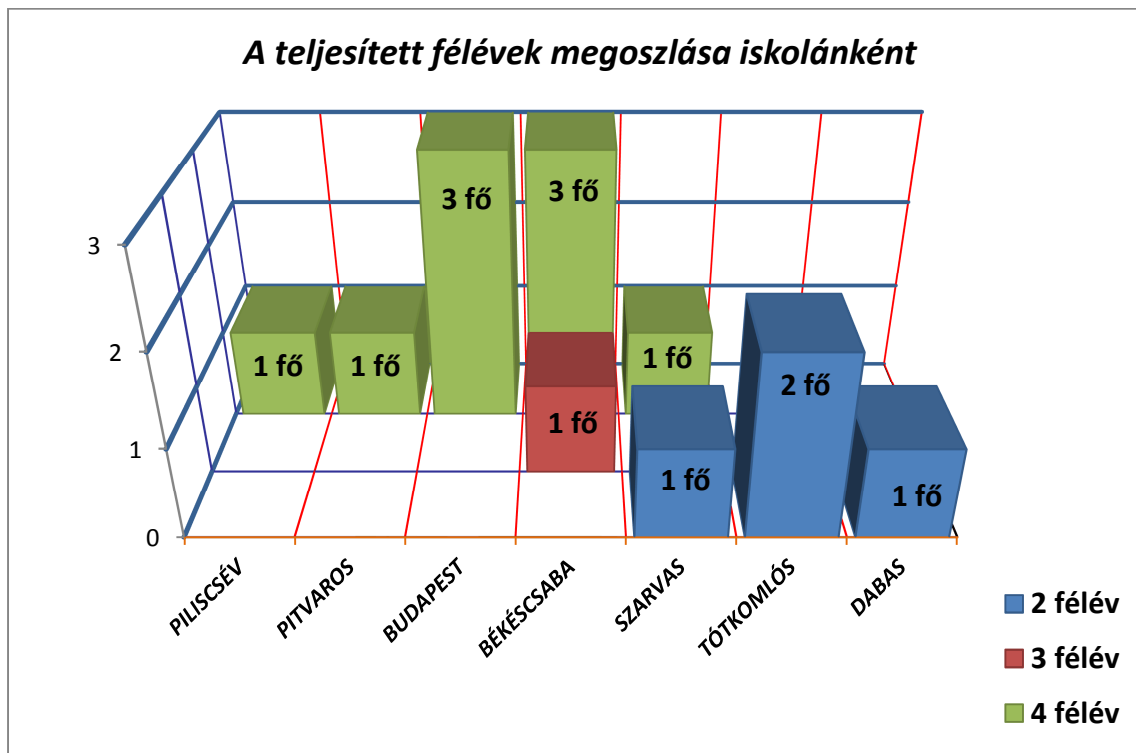
A hangsúly a **tehetséggondozáson** van.

Az 5. sz. ábra a programban résztvevő 14 fő által teljesített félévek számát mutatja be, a 6. sz. ábra a teljesített félévek iskolánkénti megoszlásáról tájékoztat. A programban résztvevő tanulók közül többségben vannak azok, akik a teljes programot teljesítik (9 fő), mindösszesen 4 fő teljesített háromnál kevesebb félévet. Az ösztöndíjprogram megvalósításakor a mentortanár szerepét fontos hangsúlyozni, felelősségüket abban látjuk, hogy ők azok, akik azonosítják a tehetséges tanulókat és segítik a jó adottságú gyermekeket abban, hogy adottságaikból képességek váljanak.

A program hatékonysága szempontjából is fontos, hogy a tanulók minél több félévet teljesítsenek.

5. sz. ábra

6. sz. ábra

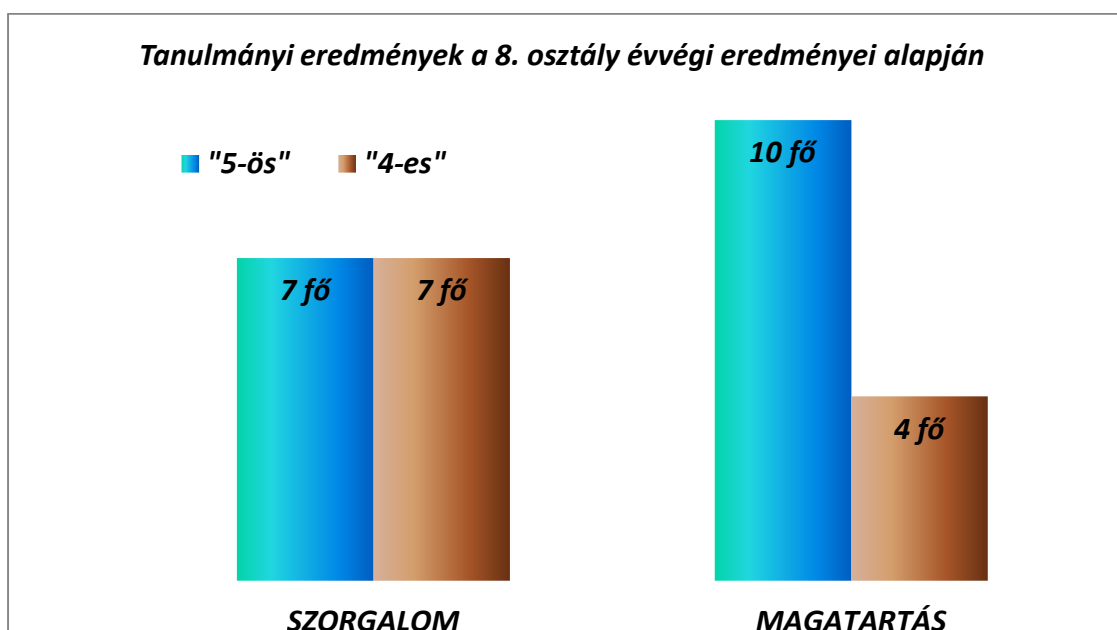
A tanulmányi munka értékelése

Értékelésünkben a 8. osztály évvégi eredményeit vettük figyelembe.

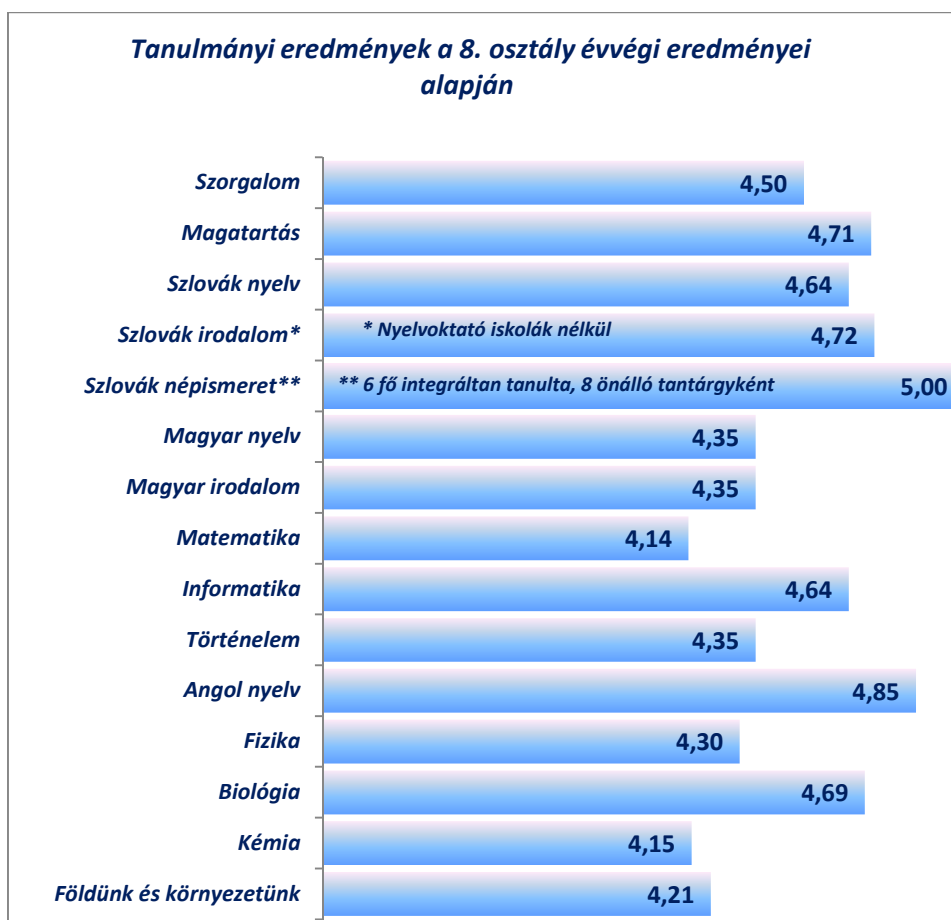
A programban résztvevő tanulók magatartása (4,71) példásnak tekinthető, a szorgalom (4,5 átlaga a korábbi évekhez hasonló eredményt mutat.

Megjegyzendő, hogy a tanulók szorgalma a program elindítása óta (2006) folyamatosan enyhén romló tendenciát mutat. A 2011 – 2012 évi programban résztvevők is ezt a „trendet” követik:

A tanulók tanulmányi eredményeit a 8. osztály évvégi osztályzatai alapján értékeljük:

7. sz. ábra

7. a. sz. ábra

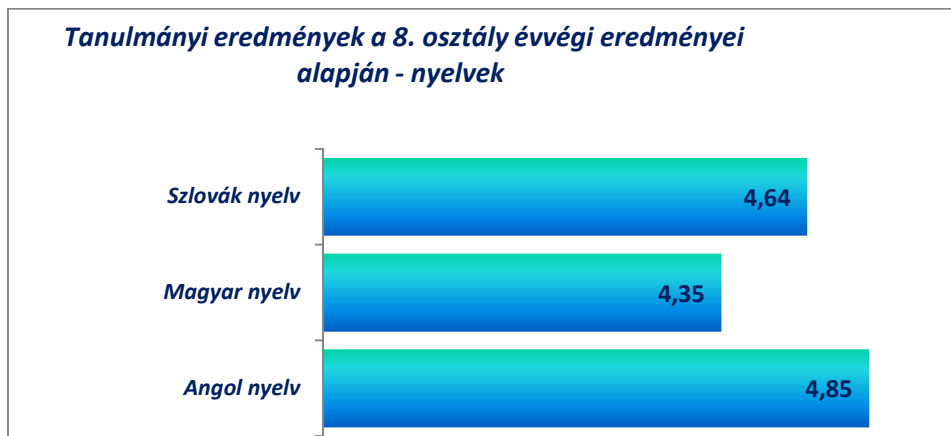

8. sz. ábra

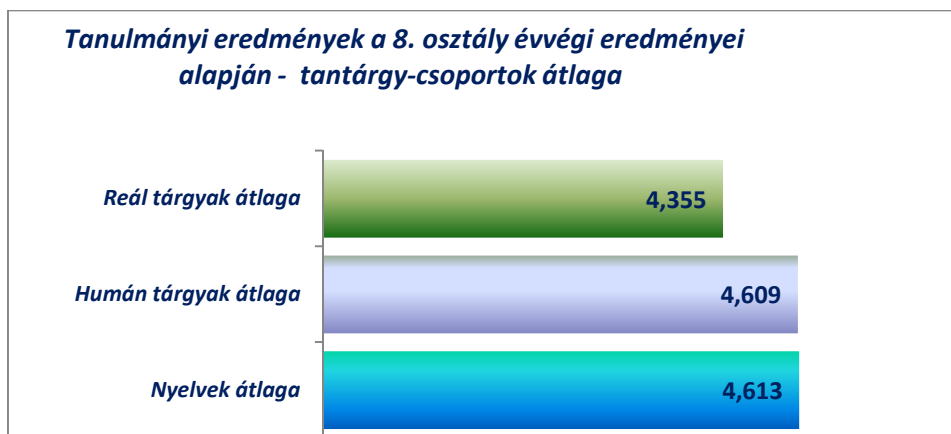

8. a. sz. ábra

9. sz. ábra

10. sz. ábra

Megállapítások:

- Szlovák nyelvből és szlovák irodalomból jónak mondható a tanulók teljesítménye, bár a korábbi évekhez képest némileg gyengébb (vö. 2007 [4,79] [4,86]; 2010 [4,79] [4,91])
- A tanulók a legjobb teljesítményt szlovák népismeretből érték el [5]. Fontos megjegyezni, hogy a 14 fő pályázóból csak 8 fő tanulta ezt a tárgyat önállóan.
- Nagyon jó eredmény a pályázóktól a **4,85** átlag angol nyelvből. A világnyelvek, így az angol nyelv tanulása – akár egy életen át – tanulóink számára nagyon fontos feladat. Jövőjük, továbbtanulásuk, karrierjük szempontjából elengedhetetlen az angol nyelv ismerete. A program során most először fordul elő, hogy az angol eredmények jobbak a szlováknál.

- A tanulók kiegyensúlyozott teljesítményt nyújtottak, a legjobb eredményt a nyelvekből érték el [4,61], a humán tárgyak átlaga [4,60], a reál tárgyaké pedig [4,35]. A reál tárgyak közül a biológia [4,69] és az informatika [4,64] áll az élen.
- A korábbi évek hasonló értékelésével összevetve korrekt eredmény született magyar nyelvből és magyar irodalomból [4,35].
- Matematikából a tanulók által elért [4,14] eredmény elfogadható eredmény, de három tanuló hármas jegyet visz a gimnáziumba, ami további problémákat jelezhet. A matematika tantárgyi eredmények – a gimnáziumban tanítók megfigyelése szerint – igen szoros kapcsolatban vannak a szlovák nyelvi teljesítménnyel. Egy olyan nehéz grammatikájú nyelv esetében, mint a szlovák, nagy szükség van a logikus gondolkodásra, rendszerező, szabályalkotó képességekre, memóriára.

Az ösztöndíjprogram tartalmi elemeinek értékelése

A tehetséggondozó programban résztvevő tanulók a programkiírásnak megfelelően félévente projektdolgozatok benyújtásával, vagy az országos szlovák nyelvi, népismereti versenyek döntőin való részvétellel teljesíthetik a program követelményeit.

A 2011 – 2012 évi programban résztvevő tanulók közül **12 fő** teljesített 1 – 1 félévet azzal, hogy részt vett az országos szlovák nyelvi, népismereti verseny döntőjén, a 12 fő tanuló közül 3 fő 7. és 8. osztályban – tehát kétszer is – résztvevője volt valamelyik országos verseny döntőjének. Ez kitűnő teljesítmény. (Oktatáskutató és Fejlesztő intézet szlovák nyelv, szlovák népismeret; Magyarországi Szlovákok Kutatóintézete, diák TDK).

A tanulók félévente a meghirdetett témákat dolgozták fel.

1. félév feladata: Én és a családom (a család bemutatása, a tanuló bemutatkozása, lakóhely, hobbi, érdeklődési kör). Ezt az első félévi témát a tanulók nagyon ügyesen oldották meg. A mentor tanárok arra törekedtek, hogy a tanulók az adott témakörben minél gazdagabb szókincsre tegyenek szert. A téma feldolgozása ötletes, a hangvétel eredeti, a tanulók a munkákat szépen illusztrálták fotókkal, képekkel, rajzokkal. Jó ötletnek tartjuk azt is, hogy a mentortanár ceruzával halványan jelzi a nyelvi hibát, amit a tanuló korrigál. 13 – 14 éves tanulóktól nem várható el reálisan nyelvtanilag hibátlan munka. Az ösztöndíjprogram egy tanulási folyamat, a középiskolai tanulmányokat készíti elő, ahol szükség van önállóságra, önellenőrzésre, egyéni tanulási stratégiák elsajátítására stb...

A munkák jól tükrözik azt is, hogy hol állnak a nyelvtanulásban a tanulók, van aki csak az iskolában találkozik a nyelvvel, van akinél észrevehető az otthoni nyelvhasználat, a családban is megvalósuló szlovák nyelvi kommunikáció. Nagyon fontosnak tartjuk megjegyezni, hogy **lényeges különbség a kétnyelvű és nyelvoktató oktatási formába járó tanulók teljesítménye között nincs**, a mentortanárok a nyelvoktató iskolákban nagyon szorgalmas, tehetséges gyerekeket fedeztek fel, amiért minden dicséret megilleti őket.

A tanulók a **2 – 3 – 4. félévekben** elsősorban népismereti témaköröket dolgoztak fel:

- Prvá poľnohospodárska škola v Uhorsku
- Významné dni Slovákov v Maďarsku
- Svadba v Slovenskom Komlóši
- Ľubietová – bola som v tábore
- Modra
- Zvyky Slovákov v Maďarsku
- Vysoké Tatry
- Sviatky

- Spoznala som Liptov
- Moje zážitky na Slovensku
- Veľká noc a iné sviatky Slovákov v Maďarsku
- Vianoce a iné sviatky Slovákov v Maďarsku
- Lúbostné praktiky vo vianočnom obyčajovom cykle

A népismereti témák az ösztöndíjprogram során hangsúlyos szerepet kapnak. Szerepük, feladatuk az, hogy erősítsék a tanulók szlovák nyelvi kötődését. A népismereti témák feldolgozását érdekessé kell varázsolnunk a tanulók számára, be kell őket vonni a tanulási folyamatba, élménnyé kell válnia a „száraz tananyag”! Pl. valóban nagyon hasznos tudni egy – egy szlovákiai városról, hogy hol található, hány lakosa van, milyen magasan fekszik, de a 13 – 14 éves gyerekek számára talán örömtelibb, ha hagyjuk Őket kibontakozni és leírhatják a saját gondolataikat, élményeiket az adott város meglátogatásakor, készíthetnek leltárt is pl: „mi tetszett” „mi nem” és „miért”? Ne felejtsük el, hogy kiskamaszokkal dolgozunk!

A tanulók szép munkákat készítettek, de túlságosan modoros, sarkos művek születtek, hiányzik az egyéni hangvétel.

Az ünnepek, szokások feldolgozása is „könyvízüre” sikerült, itt is az élményszerűséget, eredetiséget hiányoljuk. Nagyon sokat dolgoztak a tanulók, forgatták a tankönyveket, rendszerezték a megszerzett ismereteket, gyarapították a szókincsüket – ez mind mind pozitívan értékelhető, de közben nem szabad elfeledkeznünk arról sem, hogy 13 – 14 éves gyerekekről van szó!

Irodalom olvasására 4 tanuló vállalkozott, Ők a következő műveket olvasták el:

- Martin Kukučín: Rysavá jalovica
- Janko Jesenský: Doktor
- Strašidlo
- Mária Jančová: Rozprávky starej matere
- Ildika Fuziková: Mám miesto v srdci

Az ösztöndíjprogram kezdete óta tapasztaljuk, hogy a mentortanárok félve nyúlnak az irodalmi művek olvastatásához, az „olvasónapló” készítése nem feltétlenül kedvelt feladat. Az irodalmi művek kiválasztása, az hogy mit adnak a tanulók kezébe olvasni – ez a mentortanárok feladata és felelőssége. A vizsgált időszakban tanárok által javasolt rövidebb terjedelmű irodalmi művek alkalmasak voltak arra, hogy a tanulók olvasónapló formájában feldolgozzák azokat. Nagyon színvonalas munkák születtek és külön szeretnénk kiemelni, hogy az irodalom olvasását egy nyelvoktató iskolába járó tanuló is választotta és figyelemre méltó módon oldotta meg a feladatát.

Összegzés, megállapítások:

- A 2011 - 2012. évi ösztöndíjprogram eredményes volt, a két gimnáziumba összesen 13 fő tehetséges tanuló iratkozott be.
- A pályamunkák értékelésekor ki kell emelnünk a mentortanárok igényes segítő munkáját.
- A népismereti témakörök feldolgozásakor törekednünk kell az élményszerűségre.
- Nagyon hasznos lenne, ha a tanulók mentortanáraik segítségével rövidebb prózai irodalmi művek olvasására és feldolgozására vállalkoznának.
- Nagyon pozitív jelenség a nyelvoktató iskolák bekapcsolódása a programba. (Pitvaros, Piliscsév, Dabas)

- Bővült a mentortanárok köre, a vizsgált időszakban 10 fő dolgozott a tanulókkal.
- Az ösztöndíjprogram ismertsége nőtt, a mentortanárok szakmai munkájának színvonala a korábbi évekhez viszonyítva fejlődést mutat.

Javaslat a Kuratórium felé:

Az általános iskolákban (nyelvoktató és kétnyelvű oktatási forma) ma Magyarországon viszonylag sok gyermek tanul szlovákul, közülük azonban csak kevesen tanulnak tovább a gimnáziumainkban.

Készüljön egy objektív felmérés arról, hogy a 8. osztályt befejező tanulókból az egyes iskolákból a tanulók hány százaléka tanul tovább Békéscsabán ill. Budapesten, és a továbbtanulók hány százaléka kapcsolódik be az ösztöndíjprogramba. Az így kapott eredmények objektívabbá tennék értékelésünket és nagyban hozzájárulhatnának az ösztöndíjprogram továbbfejlesztéséhez.

Készítette:

Pecsenya Edit